

СТАНОВИЩЕ

за конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по журналистика и масова комуникация;

по професионално направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки (журналистика – художествени жанрове в телевизията)“;

с кандидат: **д-р Жана Тодорова Попова**;

по обнародван в Държавен вестник, брой 64/16. август 2016 г., съгласно Раздел III (чл.24 – чл. 28) от Закона за развитие на академичния състав на РБългария;

от **доц. д-р Венцислав Димов Димов**, Софийски университет „Св. Климент Охридски“.

Кандидатът е представил всички необходими и изисквани според ЗРАСРБ и Правилниците документи и материали (творческа автобиография, дипломи за завършено висше образование и за придобиване на научна и образователна степен „доктор“, свидетелства, удостоверения за стаж по специалността и за преподавателска дейност, списък на публикациите, авторска справка за научни приноси и цитирания, справки за проектна и художественотворческа дейност, монографичен труд). Те съдържат коректна и изчерпателна информация за научноизследователската, преподавателската и журналистическата дейност на кандидата. Оценката ми е базирана на анализ на предоставените материали и на лични наблюдения върху работата на д-р Жана Попова.

А. Научноизследователска дейност

Кандидатът гл. ас. д-р Жана Попова е предоставила за рецензиране трудове, които могат да се обособят в две групи: 1). Научни публикации; и 2). Участия в научни форуми.

1. Научни публикации

Основен труд в този параграф е монографичното изследване „Жанрове и форми на забавлението в телевизията“ (Полиграфюг, 2015). Монографията е ново и самостоятелно – и като обект, и като подходи – изследване. Трудът е приносен в няколко от показателите за научна дейност, посочени в ЗРАСРБ, Чл. 27, ал. (4), т. 2: като научна и научно-приложна разработка; като печатна научна публикация. Книгата е в обем от 268 страници,

структурирана е в две части. Първата част, които съдържа 5 глави, изяснява теоретични въпроси около понятието „жанр“ в телевизията. Като настоява, че може да се говори за жанр на журналистиката или жанрове на забавлението в телевизията, но не и за телевизионни жанрове, Попова използва понятието „жанр на дискурса“ (Доминик Менгьоно), при което жанрът се разбира като негласен договор между медии и аудитория. Непрекъснатото договаряне между двете страни, според Попова, води до промени в доверието на зрителите и в отправянето на нови предложения от медиите. Във втората част, структурирана в 7 глави, Жана Попова обособява наблюденията си върху телевизионните предавания в три кръга на забавление, в които са разположени анализирани жанрове и форми на комуникация: забавлението да измисляш (като акцентът е върху автора на произведението); забавлението да продаваш медийно съдържание (за ролята на продуцентите при структурирането на съдържанието), но и забавлението да участваш като публика (акцентът се прехвърля върху изследванията на публиките и аудиторията); и забавлението да си медия.

Приносите на рецензираната монография се съдържат в подходящо избрания изследователски обект, в съдържащите се анализи, в предложените обобщения, които имат теоретични и практико-приложни стойности. Достоинствата на представения труд могат да се търсят в следните посоки: 1). За пръв път се прави завършено наблюдение на „забавните“ програми и предавания в променящата се българска телевизия след 1990 г., като се изследва една случваща се и променяща се в момента медийна практика; 2). Предлага се систематично изучаване на основните жанрове и форми в телевизионната „рамка на развлечението“ за период от 25 години, като българските явления се интерпретират в контекста и на глобални телевизионни системи и практики; 3). Анализира се структурните особености и промените във функцията на жанрове и форми, като: телевизионен театър, сериал и сериен филм, телевизионна игра, риалити игра, комедийно предаване, музикален видеоклип, към които се добавя като форма на комуникация „мистификацията“ в телевизионния ефир; 4). Изследването има практико-приложен и полемичен характер в критичното обговаряне на въпроса дали съвременните телевизии у нас отговарят на заявените чрез нормативните актове (Закона за радиото и телевизията) и публични дискусии очаквания за разнообразие на жанровете; 5). Научният характер на монографията се индикира и от приложената литература: над двеста

библиографски източници, с коректно и информирано позоваване на българските изследователи на медиите и на световни авторитети, някои от които все още непреведени на български език. Освен че е опитен четец на явленията и научните им интерпретации, Жана Попова е страстен и полемичен автор, който не се задоволява с фактите на повърхността, а търси техните скрити смисли, като проблематизира телевизионните репрезентации критически и етически.

Кандидатът представя впечатляваща като количество и качество научна продукция и при научните студии и статии: общо 19 публикации, от които 16 публикации след защитата на дисертационния труд и 3 статии, публикации в периода преди защитата на дисертационния труд, но невключени при процедурата за придобиване на ОНС „доктор“. Научните публикации са направени в авторитетни научни издания: университетски годишници, академични списания, сборници от научни форуми; две от публикациите са на английски език.

Научните приноси, коректно представени в автосправката, оформят три изследователски полета: жанрове и телевизия; медии и общество; медии и аудитория. Проблематиката на жанровете в телевизията е обект на изследване в публикациите под номера: 1 (анализираната по-горе монография) и статиите № 3, 5, 6, 17, 18 („Не чупете телевизора!“ – Разчупете новината!“, „Игралните и документалните филми и сериали – между парите и властта“, „Отвлечената телевизия – или кой променя посоката на „обратната връзка“, „Значения и употреби на „формат“ в телевизията“, „Как репортерът убива обективността с игра на „вътрешен човек“). Изследователско поле „медии и общество“ е разгърнато в част от монографията (публикация №1) и в публикации № 2, 3, 4, 5, 6, 7, 20 („Липси и отсъствия в радиопредаванията за култура“, „Не чупете телевизора! – Разчупете новината!“, „The Gangster Wars and the Changes in the Media Culture“, „Игралните и документалните филми и сериали – между парите и властта“; „Отвлечената телевизия – или кой променя посоката на „обратната връзка“, „Media coverage of the trade union activity“, „Монополът на експертите и монополът на източниците“). На промените в разбиранията за ролята на аудиторията са посветени 8 статии: № 6, 8, 11, 12, 13, 14, 15, 16 („Телевизионният народ“, „Отвлечената телевизия – или кой променя посоката на „обратната връзка“, „Диалог срещу разказ: съседите като свидетели“, „Разкази от

футболни музеи“, „Литература, книги, автори, издатели във видеоплатформите youtube.com и vbox.bg“, „Граждани срещу граждани по телевизията“, „Футболните фенове като медийна публика“, „Дигиталното забавление. Метаморфози на удоволствието в онлайн радиото“).

2. Участия в научни форуми

В този раздел кандидатът се вписва с 21 доклада от научни форуми (информацията е от системата „Авторите“): 5 международни и 16 национални научни конференции. Тематиката на докладите от научни форуми потвърждава експертността на кандидата в посочените вече три проблемни кръга (жанрове и телевизия; медии и общество; медии и аудитория), като добавя към тях и други важни за медиазнанието полета (електронно обучение по журналистика, медии и наука, литература и видеоплатформи и др.)

Посочените текстове в раздел „Научноизследователска дейност“ са авторски, оригинални и приносни. Може да се направи заключение, че публикациите характеризират кандидата като изявен изследовател в областта, в която кандидатства за академична длъжност „доцент“. Те доказват възможностите на Попова да прави научни изследвания в професионално направление „Обществени комуникации и информационни науки“ и по-конкретно – в научната и академична специализация върху художествените жанрове в телевизията, свързана с обявения конкурс. Достоинствата на представените трудове са в следните посоки: информираност и познания, аналитичност, познаване на теоретичните и методологически основи на медиазнанието и журналистиката и по-специално на художествените жанрове в телевизията; способности за интерпретиране на разнообразни източници; умение за критичен прочит и рефериране на предходни публикации по темата; креативност, изразяваща се в иновативност при теоретичните и практико-приложни аспекти и творчески приноси в теорията и практиката на електронните медии. Представената от Жана Попова справка за научните приноси, която съдържа текстове и резюмета на основните публикации, също показва научните и делови качества на кандидата. Формулираните там приноси приемат като коректни и убедителни.

Б. Учебна (педагогическа и учебно-методическа) дейност

Кандидатът гл. ас. д-р Жана Попова е предоставила за рецензиране документи, текстове и автосправка, които очертават богата и разнопосочна академична (педогогическа и учебно-методическа) дейност, която може да се обособи в няколко посоки: 1). Преподавателска дейност; 2). Публикации на учебни и методически материали; 3). Научно ръководство на дипломни работи; 4). Други преподавателски и учебно-методически активности.

1. Преподавателска дейност

Жана Попова има 9-годишен академичен стаж като преподавател по телевизионна журналистика във ФЖМК. В бакалавърска програма „Журналистика“ тя е водила (от учебната 2007/2008) дисциплините „Учебно студио-телевизия – 1, 2 и 3“ (съответно с по 60 часа упражнения – редовно обучение и 30 – задочно обучение годишно); „Учебно студио-радио – 3“ (45 часа упражнения годишно); „Художествени жанрове в телевизията“ (от учебната 2013/2014) – лекционен курс със семестриална натовареност от 45 часа в редовно обучение и 23 часа в задочно обучение. През учебната 2012/2013 г. Жана Попова е водила практически упражнения по телевизионна журналистика в магистърската програма „Електронни медии“ с ръководител доц. д-р Т. Петрова. От учебната 2013/2014 и в момента води лекционен курс по дисциплината „Информационни сайтове“ (20/0) в магистърската програма на ФЖМК „Онлайн журналистика и медии“ с ръководител проф. д-р Г. Дерменджиева. През септември 2013 г. е участвала в програма „Еразъм“, като е чела лекции по журналистика в Университета в Талин, Естония. Наблюденията ми върху академичната дейност на кандидата сочат високи преподавателски качества, аргументирани с успешни методите на преподаване, практическите резултати от педагогическата му дейност, добри отношения и положителни оценки на студенти.

2. Публикации на учебни и методически материали

Кандидатът е разработил четири курса на дисциплините, които води, с достъп до платформата за електронно обучение на СУ elearn.uni-sofia.bg. (през учебната 2014/2015 г.). Дизайнът и структурирането на курсовете показват както качествата на обучител, така и способността на Попова да се обучава и да прилага наученото (от проект „Развитие на капацитета на специализанти, постдокторанти и млади учени за преподаване на

академични курсове по и на чужд език със съвременни методи и информационни и компютърни технологии“, с ръководител проф. дфн Петя Янева).

3. Научно ръководство на дипломни работи

През периода 2009-2016 г. Жана Попова е била научен ръководител на 50 дипломни работи на студенти от профилите „Радио“ и „Телевизия“ (бакалавър) и от магистърската програма „Електронни медии“. Като член на Държавната изпитна комисия свидетелствам за високото оценяване на тези работи.

4. Други преподавателски и учебно-методически активности

Положителен атестат за преподавателската работа на гл. ас. д-р Жана Попова са оваците и отличията, които са печелили нейни студенти на традиционните годишни Фестивали на студентските продукции; както и активното включване на студенти и докторанти по научните проекти, в които тя е участвала и които е презентирала на Публичния семинар на Катедра „Радио и телевизия“ (тези дейности скромно са пропуснати в представените материали и артосправки). Наблюдавал съм отблизо работата на кандидата със студентите, профил „Телевизия“, върху задължителните летни учебни стажове (от 2007/2008 г. досега тя отговаря за провеждането и заверката им). От 2014/2015 г. Попова участва в проект „Студентски практики“ на МОН и СУ като академичен наставник на студенти от ФЖМК.

Наблюденията върху учебната дейност на Жана Попова могат да се обобщят в констатацията, че като преподавател по телевизионна журналистика и практик в обучението, кандидатът показва завидни качества и умения в образователната сфера, има доказани заслуги и признания. Присъждането на академичната длъжност „Доцент“ не само ще етикетира тези положителни качества, но ще способства за бъдещото развитие на преподавателя, студентите му и специалността във ФЖМК.

В. Организационна и обществена дейност. Лични впечатления от кандидата

Жана Попова е член на Съюза на българските журналисти. От 2010 г. е член на Факултетния съвет на ФЖМК. От 2015 г. е член на Съвета на Културния център към СУ „Св. Кл. Охридски“. През 2016 е избрана за член на Общото събрание на СУ „Св. Кл.

Охридски“ (от квотата на асистентите във ФЖМК). Попова е сред най-активните в научно-изследователската дейност във ФЖМК: познавам нейната работа като член на научните екипи на 6 завършени научно-изследователски проекта и на 2 текущи проекта (които продължават до декември 2016 г.). Като редактор и съставител тя има принос в три научни сборника, издавани през периода 2010 – 2016 г. Оценявам високо нейната експертна и журналистическа работа, която съдържат редовните ѝ публикации във в „Култура“, където води като колумнист седмична рубрика за телевизията от 2013 г.

Г. Обобщение и заключение

Научните, преподавателски, организационни и други академични и творчески приноси в работата на гл. ас. д-р Жана Попова са обозрими и безспорни в няколко посоки. С публикациите си Попова утвърждава собствен принос в изследването на българските електронни медии и най-вече на художествените жанрове в телевизията. Категорични са нейните приноси и като практик и университетски преподавател. Научната, научно-приложната и обучителната дейност на Попова показват широта на творческите интереси, задълбоченост в овладяване на знания и умения, добросъвестност и трудолюбие при разработването на научните програми по конкретни дисциплини. Открити в академичното и публичното пространство са обществените, организационните и творческите изяви на кандидата. Категорично и убедено подкрепям избора на Попова за доцент – заслужен знак за творческо развитие и признание както за постиженията на кандидата, така и на Факултета и колегията от Катедра „Радио и телевизия“, които са вложили дългогодишни усилия и добронамереност за развитието на Жана Попова като перспективен учен и преподавател. Обобщението на аналитичния прочит на хабилитационните материали и изведените по-горе аргументи ми дават основания да дам висока и положителна оценка на д-р Жана Попова като кандидат в конкурса и да предложа убедено на научното жури да подкрепи избора ѝ за заемане на академичната длъжност „доцент“ в СУ „Св. Климент Охридски“, Факултет по журналистика и масова комуникация, по професионалното направление 3.5. „Обществени комуникации и информационни науки (журналистика – художествени жанрове в телевизията)“.

19 декември 2016 г., София

(Доц. д-р Венцислав Димов)